

Türk Dilinin Sadeleşmesinde Âkif Paşa'nın Rolü **Fahri MADEN***

Özet

Âkif Paşa, 1787 yılında dünyaya gelmiştir. Hariciye ve Dahiliye nazırlıklarında bulunmuştur. Bir ara gözden düşmüş, İstanbul'dan Bursa'ya sürgün edilmiş ve çok sıkıntılı zamanlar geçirmiştir. Şehzade Abdülhamid'in doğumu üzerine yazdığı ve padişaha sunduğu tarih manzumesiyle affedilmiştir. Âkif Paşa, 1844 yılında Hac niyetiyle Hicaz'a gitmiş, dönüşte İskenderiye'de hastalanarak 12 Mart 1845 tarihinde orada vefat etmiştir. Paşa, devlet adamlığının yanında edebiyatçılığıyla da akıllarda yer etmiş mümtaz şahsiyetlerimizdendir. Onun eskiye ilk darbeyi vurarak nesirde reform yaptığı, edebiyat konusunda yenilikçi, inkılâpçı bir lider olduğu kaydedilmektedir. Bu sebeple onun öne çıkan yönü Türk dilinin sadeleşmesindeki rolüdür. Paşa, felsefe geleneğinin olmadığı bir toplumda şiiri kullanarak edebiyatta nasıl felsefe yapılabileceğini göstermiştir. Ayrıca o, Tanzimat devrinin edebiyat âlemine ilmini, şiirlerini ve nesirlerindeki üslup sadeliğini kabul ettirmiştir. Âkif Paşa'nın şiirinden çok nesri ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte Âkif Paşa "ben" merkezli edebiyatın başlangıcı olmuştur. Eski şiirde olamayan pek çok yeni kavramı edebiyatımıza getirmiştir. Bu itibarla Âkif Paşa, Tanzimat'ın nesir ve nazım üslubunu hazırlayanlar arasında bulunmuştur. Bir çağın bitimini ve yeni bir çağın başlangıcını sezdirmiş, Yeni Türk Edebiyatı'nın habercisi olmuştur. Âkif Paşa, resmi yazışma dilinin sadeleşmesine de ön ayak olmuş, sonra bu sadelik anlayışı yavaş yavaş günlük yazışmalara tesir etmiştir. Bu çalışmada Âkif Paşa'nın Türk dilinin sadeleşmesinde oynadığı öncü rolü ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili ve Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı, Dilde Sadeleşme, Âkif Paşa.

Simplification Of The Turkish Language The Role Of Aqif Pasha **Fahri MADEN**

Abstract

Aqif Pasha, was born in 1787. Ministry of the Interior and Foreign Affairs has made. At one point, disgraced, exiled from Istanbul to Bursa, and he had a very troubled times. Upon the birth of Prince Abdülhamid, he wrote and presented Sultan with history a piece of verse pardoned. Aqif Pasha, in 1844, with the intention of Hajj went to Hijaz, in turn, in Alexandria, an illness died there on March 12, 1845. Pasha, as well as of elderly statesman, with the literary aspect, has outstanding personality. His first strike before hitting his prose reform; literature on innovative technology, is a reformist leader, is recorded. However, the direction of his prominent role simplification of the Turkish language. Pasha, in a society where the tradition of philosophy, using poetry, literature has shown how the philosophy can be done. In addition, he has won recognition for the world of literature of the Tanzimat era, lore, poems and writings of the simplicity of style. Aqif Pasha, came to fore of his prose rather than his poem. However, Aqif Pasha, was the beginning of literature of "I" based. Former non-poetry, a lot of new concepts, our literature has brought. In this respect, Âkif Pasha, the Tanzimat, authors of prose and poetry of style, were found. One end of the age and the beginning of a new era have represented, marked the advent of the New Turkish literature. Âkif Pasha, simplification of the language of official correspondence has been on the front foot, then this simplicity has slowly influenced the daily correspondence. In this study, Aqif Pasha, the leading role played by purify the Turkish language, is discussed.

Keywords: Turkish Language and Literature, New Turkish Literature, Simplification in Language, Aqif Pasha.

* Yard. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü- KASTAMONU